

Via internetconsultatie.nl

Reclassering Nederland
Landelijk Kantoor
Vivaldiplantsoen 100
3533 JE Utrecht
Postbus 8215
3503 RE Utrecht
(T) 088-8041000
(I) www.reclassering.nl

Datum	7 november 2025
Onderwerp	Consultatiereactie conceptwetsvoorstel zelfstandig gebiedsverbod ter bescherming van slachtoffers en nabestaanden
Briefnummer	25.08/JB/KD
Bijlage(n)	-

Geachte leden Ellian en Eerdmans,

Hierbij biedt de reclassering haar consultatiereactie aan op het conceptwetsvoorstel zelfstandig gebiedsverbod ter bescherming van slachtoffers en nabestaanden.

In alle omstandigheden zijn gewelds- en zedendelicten onaanvaardbaar. De (vrees voor) confrontatie met de dader van deze feiten kan zeer groot zijn. De reclassering begrijpt dan ook dat er aandacht is voor de positie van slachtoffers en nabestaanden van deze feiten. Tegelijkertijd plaatst de reclassering enkele kanttekeningen bij het voorgestelde gebiedsverbod. De reclassering vindt het creëren van een nieuwe zelfstandige maatregel onnodig, niet wenselijk en niet bijdragen aan het voorkomen van recidive en daarmee het voorkomen van nieuw slachtofferschap. Hieronder licht de reclassering dit nader toe.

De noodzaak en wenselijkheid van de regeling

Uit de memorie van toelichting volgt dat slachtoffers en slachtofferadvocaten hebben aangegeven de huidige mogelijkheden om confrontaties tussen daders en slachtoffers te voorkomen, onvoldoende te vinden. U stelt terecht dat er al een breed scala aan modaliteiten is om invulling te geven aan het vermijden van confrontaties tussen daders en slachtoffers: de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel (GVM), een locatiegebod als bijzondere voorwaarde of bij een onvoorwaardelijke sanctie, een civiel- of bestuursrechtelijk locatieverbod, een gebiedsverbod ex artikel 509hh Wetboek van Strafvordering of een contactverbod (eventueel met slachtofferdevice). Het is de reclassering niet duidelijk waarom de bestaande modaliteiten niet volstaan en onvoldoende bescherming bieden aan slachtoffers en nabestaanden. Daarom

kan de reclassering niet volgen waarom een nieuwe zelfstandige maatregel noodzakelijk en geboden is.

De reclassering onderschrijft niet dat de huidige wettelijke mogelijkheden te tijdelijk van aard zijn, te hoge drempels kennen en daarmee een confrontatie niet (voldoende) voorkomen. Dat bij de verschillende modaliteiten sprake is van een juridische drempel bij oplegging en mogelijke verlenging, vindt de reclassering juist vanzelfsprekend. Een gebiedsverbod geeft immers niet alleen rust aan een slachtoffer of aan nabestaanden, maar kan ook een inbreuk op (grond)rechten van de dader meebrengen. Die inbreuk kan gerechtvaardigd zijn, maar vraagt altijd om een afweging tussen de inbreuk op de rechten van de dader versus het te beschermen belang van het slachtoffer of de nabestaanden in de concrete zaak. De reclassering merkt op dat in het conceptwetsvoorstel sterk de nadruk wordt gelegd op de belangen van slachtoffers en nabestaanden – wat op zichzelf begrijpelijk is – maar daarmee de noodzaak van een evenwichtige belangenafweging wordt miskend.

De effectiviteit van de regeling

Het voorkomen van recidive

De reclassering werkt met daders om slachtoffers te voorkomen. Voor het voorkomen van recidive is een stabiele thuissituatie van onmiskenbaar belang. Zeker bij zedendaders weten we dat isolatie kan leiden tot herhaling en dus (nieuwe) slachtoffers.¹ Een zelfstandig gebiedsverbod kan diep ingrijpen in het leven van de dader: het moeten verhuizen (van het gehele gezin of een gedeelte daarvan), verlies van sociaal netwerk of contact met gezins- of familieleden die binnen het gebied wonen. Daarbij is uit het oog verloren wat de gevolgen van een zelfstandig gebiedsverbod kunnen zijn voor de omgeving van de dader, bijvoorbeeld kinderen of partners. Zij worden eveneens uit hun vertrouwde omgeving gehaald of blijven achter zonder ouder of partner. Dat geldt ook voor de consequenties bij verspreide slachtoffers en nabestaanden. Gelet op de grote groep nabestaanden² in combinatie met een gebiedsverbod dat volledig door de rechter kan worden vastgesteld, waarbij een minimumstraal van vijf kilometer geldt³, kan dat betekenen dat de dader zich nauwelijks nog ergens kan vestigen of zeer ernstig wordt beperkt in zijn arbeidsmogelijkheden of de mogelijkheid

¹ M. Höing en A. Alards, *Circles of Support and Accountability*. Een sociaal netwerk voor zedendelinquenten, *Justitiële verkenningen* 2019, aflevering 3, p. 44-61; M. Höing, J. Willems en N. Lazorgan, *Circles of Support and Accountability (COSA) – Een werkzame aanpak voor het verminderen van zedenrecidive*, in J.A. Van Vliet, *Zedendelinquenten. Analyse, begeleiding en resocialisatie*, Amsterdam: Uitgeverij SWP, 2024, p. 119.

² Met nabestaanden wordt volgens de memorie van toelichting bedoeld: de niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot, de geregistreerde partner, de broers, de zussen, de kinderen en de ouders of voogden van de overledene.

³ Het is aan de rechter om te beoordelen welke omstandigheden hij van belang acht bij het bepalen van de omvang van het gebied waarop het gebiedsverbod ziet. Het gebied waarop het gebiedsverbod ziet hoeft geen bepaalde vorm te hebben, zolang er maar een cirkel met een straal van vijf kilometer rondom de woning van het slachtoffer past.

om zijn gezins- en familieleden te bezoeken. Datzelfde geldt wanneer het slachtoffer of de nabestaanden verhuizen gedurende het gebiedsverbod. Alles wat de dader en zijn omgeving heeft opgebouwd kan weer teniet worden gedaan omdat de dader opnieuw moet verhuizen en weer ergens anders een bestaan moet opbouwen. Deze mogelijke gevolgen zijn niet tot nauwelijks meegewogen in het conceptwetsvoorstel.

Het zelfstandig gebiedsverbod beschermt dus het slachtoffer en de nabestaanden tegen confrontatie met de dader, maar kan – gelet op het bovenstaande – tegelijkertijd leiden tot sociale isolatie en marginalisering van de dader en daarmee juist een verhoogd risico op recidive. Het is voor de reclassering niet duidelijk op welke manier (toekomstige) slachtoffers, nabestaanden en de samenleving zijn gediend met het voorgestelde zelfstandig gebiedsverbod. Investeren in begeleiding, behandeling en toezicht biedt meer perspectief op recidivevermindering en dus minder slachtoffers, dan een louter ruimtelijke maatregel.

Straffen op maat

Het huidige en voorgaande kabinet hebben de afgelopen jaren ingezet op meer maatwerkmogelijkheden voor de rechter onder de noemer 'straffen op maat'. Het is de reclassering niet duidelijk hoe het zelfstandig gebiedsverbod binnen deze ontwikkeling past. De reclassering heeft altijd bepleit dat de rechter zoveel mogelijk gereedschap moet hebben om tot een passende straf te komen. Nu met het voorgestelde zelfstandige gebiedsverbod de wet voorschrijft bij welke feiten de rechter een gebiedsverbod moet opleggen, wordt de ruimte voor maatwerk gelimiteerd. De reclassering merkt daarnaast op dat – in ieder geval in de beleving van de dader – een mogelijke consequentie van het conceptwetsvoorstel is dat een vorm van 'dubbele bestraffing' dreigt: na detentie of tbs-maatregel volgt nog een aanvullende beperking, zonder dat deze direct is gekoppeld aan de ernst van het delict of het recidiverisico maar aan de noodzaak om slachtoffers of nabestaanden te beschermen tegen ongewenste confrontatie.

Tot slot

De reclassering concludeert dat het voorgestelde zelfstandig gebiedsverbod onnodig en niet wenselijk is, nu er al een breed scala aan modaliteiten bestaat om invulling te geven aan de beschermingsbehoeften van slachtoffers en nabestaanden. De reclassering onderschrijft dat slachtoffers en nabestaanden moeten worden beschermd tegen een mogelijke confrontatie met de dader. Het conceptwetsvoorstel legt de verantwoordelijkheid voor deze bescherming echter te eenzijdig bij de dader, zonder oog voor de forse inbreuk op zijn persoonlijke levenssfeer, zijn recht op resocialisatie en maatschappelijke terugkeer. Het zelfstandig gebiedsverbod dreigt daardoor onevenredig zwaar in te grijpen in de rechten en levenssfeer van de dader en zijn omgeving. Door de dader uit zijn

vertrouwde omgeving te verdringen en resocialisatie te bemoeilijken, kan het risico op terugval juist toenemen. De balans en weging tussen slachtofferbelangen enerzijds en daderbelangen anderzijds lijkt daarmee in het conceptwetsvoorstel zoek. De reclassering geeft u in overweging om het wetsvoorstel niet in deze vorm in te dienen.

Met vriendelijke groet,
Mede namens Stichting Verslavingsreclassering GGZ en het Leger des Heils reclassering,

Johan Bac
Algemeen directeur